

هشدار ولی امر در مورد ایجاد انحراف در شعر فارسی

متن کامل بیانات حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای در دیدار اساتید شعر و ادب فارسی:

متن کامل بیانات حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای در دیدار اساتید شعر و ادب فارسی:

در شب ولادت کریم اهل بیت حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام، جمعی از اهالی فرهنگ، اساتید شعر و ادب فارسی، شاعران جوان و پیشکسوت کشور و تعدادی از شاعران از کشورهای هند، پاکستان، افغانستان، تاجیکستان و آذربایجان، در حسینیه‌ی امام خمینی رحمه الله با حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی دیدار کردند و قبل از شروع بیانات معظم‌له، تعدادی از شعرا، اشعار خود را قرائت کردند.

معظم‌له، در سخنانی در این دیدار، با اشاره به امکان استفاده دوسویه از ابزار مؤثر شعر در جهت «هدایت مخاطب» یا در مسیر «ساقط کردن او به سمت کج‌راهه»، افزودند: امروز با گسترش ابزارهای رسانه‌ای جدید، برخی دست‌ها در صدد هستند که با انحراف شعر جوانان از فضای لطیف و با احساس حماسی و انقلابی، شعر را در خدمت فرهنگ لجام‌گسیخته و به دور از هنجارهای انسانی و تحت تأثیر غرایز جنسی، نفع‌طلبی شخصی و ستایش ظلم قرار دهند.

متن کامل بیانات ولی امر مسلمین به نقل از khamenei.ir و با عنوان بندی اعتدال، به این شرح است

بسم الله الرحمن الرحيم

* تبریک میلاد امام «حسن مجسم (ع)»

میلاد امام مجتبی، امام حسن (علیه الصلاة والسلام)؛ حُسن مجسم بر زبان پیغمبر خاتم (صلی الله علیه و آله) که این نام را ایشان بر روی این مولود گذاشتند - و این خیلی با عظمت است، خیلی مهم است که پیغمبر این بزرگوار را، این کودک مبارک را «حسن» بنامند- ان شاء الله بر همه‌تان مبارک باشد.

* کسانی که بیشترین استفاده را باید برکات رمضان ببرند

یادآوری می‌کنم برکات رمضان را برای دل‌های حسّاس شما، روح‌های رقیق شما، احساسات سیّال شما؛ واقعاً اگر از این خرمن انبوه برکات، کسانی بنا باشد استفاده کنند، از جمله‌ی کسانی که بیشترین استفاده را باید بکنند و می‌کنند، کسانی هستند که دارای ذوقند، دارای روحند، دارای دلد، دارای احساس لطیفند؛ یعنی شماها. چه کسی از شما بهتر برای بهره‌مندی از دقایق و لحظات و ساعات و روزها و شب‌های این ماه - که ماه تقرب به خدا است، ماه رقت دل، ماه انس با خدای متعال، ماه ذکر، ماه خشوع- و چه کسی مناسب‌تر از کسانی که صاحب این دل‌های پاک و رقیق و احساسات لطیف هستند.

* دعا، بهترین وسیله ورود در بهشت ذکر و انس و شوق

برای ورود در بهشت ذکر و انس و شوق، بهترین وسیله دعاهائی است که در این ماه وارد شده؛ چه دعاهائی که مخصوص این ماه است، چه دعاهائی که در همه‌ی اوقات حسّاس می‌شود آن‌ها را خواند، مثل مناجات شعبانیه، مثل دعاهای صحیفه‌ی سجّادیه؛ استفاده‌ی از این‌ها خیلی با ارزش است. وَ اسْمَعْ دُعَائِی إِذَا دَعَوْتُکَ، وَ اسْمَعْ نِدَائِی إِذَا نَادَيْتُکَ، وَ اقْبَلْ عَلَیَّ إِذَا نَجَّيْتُکَ؛ (1) این‌ها را دل‌های لطیف شما با حضور بیشتری، با توجه بیشتری می‌تواند بیان کند. فَقَدْ هَرَبْتُ إِلَيْکَ وَ وَقَفْتُ بَيْنَ يَدَيْکَ؛ این‌ها تعبیراتی است، کلماتی است که از لطیف‌ترین دل‌ها و فصیح‌ترین زبان‌ها صادر شده. چه کسی باید این‌ها را تلقی کند، درک کند، استفاده کند، بهتر از شماها، بهتر از این دل‌های پاک و لطیف. از دعا در این ماه غفلت نکنید. در دعای مناجات شعبانیه، هَبْ لِي قَلْبًا يُدْنِيهِ مِنْكَ شَوْقُهُ وَ لِسَانًا يُرْفَعُ إِلَيْکَ صِدْقُهُ وَ نَظْرًا يُقَرِّبُهُ مِنْكَ حَقُّهُ؛ این دلی که شوق او، او را ارتفاع ببخشد، بالا ببرد، نزدیک به ذات ربوبی بکند، این را از خدا انسان طلب می‌کند. خب، کدام دل آماده‌تر است از آن دل حسّاس و لطیف؟ که خب بحمدالله در شماها این هست.

* شاعری که طرف باطل را بگیرد جنایتکار است

من می‌خواهم عرض بکنم - بارها البته این را در این جلسه و در خیلی از جلسات دیگر گفته‌ایم- بی‌طرفی در دعوای حق و باطل

معنی ندارد.

یک وقت دعوای مشتبهی است، آن بحث دیگری است، وقتی که حقی هست و باطلی، اینجا بی‌طرفی معنا ندارد؛ باید طرف حق بود، مقابل باطل ایستاد؛ حالا یکی می‌تواند به شکل نظامی بایستد، یکی به شکل سیاسی بایستد؛ به اشکال مختلف می‌شود ایستاد، یک نفر هم با زبان، با بیان، با اندیشه می‌تواند بایستد؛ باید ایستاد.

* مظلومیت‌های ملت ایران باید به دنیا منعکس شود

شاعر نمی‌تواند در جنگ حق و باطل بی‌طرف باشد. اگرچنانچه شاعر، هنرمند بی‌طرف بود، تزییع نعمت خدا را کرده؛ اگر خدای نکرده طرف باطل را گرفت، آن وقت خیانت کرده، جنایت کرده؛ بحث اهمال دیگر نیست، بحث جنایت است. خب، شما ملتتان مظلومیت‌های زیادی در این سال‌های متمادی داشته، این مظلومیت‌ها گفتن دارد، این برای دنیا منعکس شدن دارد.

* نمائی از حقوق بشر نمایشی آمریکا و غرب

سردشت را در سال ۶۶ بمباران کردند - مال همین روزها است دیگر- شوخی است؟

یک شهر را بمباران شیمیائی بکنند، هزاران نفر را در یک شهر - بچه، بزرگ، پیر، جوان، زن، مرد- نابود کنند و دنیا سکوت کند! دنیائی که گاهی افتادن یک گربه در چاه برایش می‌شود به‌عنوان یک مسئله‌ای که در خبرگزاری‌ها و در روزنامه‌ها و در تلویزیون‌ها منعکس می‌شود که بله یک گربه‌ای یا یک مثلاً روباهی در چاه افتاده بود، فلان دستگاه، فلان دستگاه،

فلان دستگاه جمع شدند که این را زنده بیاورند بیرون، یا یک حیوان آبی به ساحل افتاده دارد جان می‌دهد، این را یک‌جوری برگردانند به آب، برای این چیزها دنیا آن جنجال‌ها را به راه می‌اندازد، آن وقت برای کشتار شیمیائی یک شهر این دنیا ساکت می‌ماتد! دنیا که می‌گویم منظورم ملت‌ها نیستند، ملت‌ها وسیله‌ای ندارند، ابزاری ندارند، منظورم قدرت‌های مسلط بر دستگاه‌های تبلیغاتی دنیایند، فارسی‌اش می‌شود آمریکا، انگلیس،

نیروهای غربی مسلط، نیروی صهیونیستی. این‌ها هستند که بر فضای تبلیغاتی دنیا مسلطند، نمی‌گذارند آب از آب [تکان بخورد]. الان دارند یمن را آن‌جور می‌کوبند - شب و روز- هیچ صدائی در نمی‌آید، غزه را دیروز می‌کوبیدند، چندی قبلش لبنان را می‌کوبیدند، صدائی از کسی در نمی‌آید؛ حالا فرض کنید دو تا قاچاقچی یک جا محاکمه بشوند، اعدام بشوند، جنجال تبلیغاتی درست می‌شود؛ خب، دنیا این است، در مقابل این دنیا باید چه کار کرد؟ یک انسان باشرف در مقابل یک چنین جبهه‌گیری‌ای، در مقابل یک چنین وقاحتی، در مقابل یک چنین خبثیتی چه می‌کند، با قطع نظر از انگیزه‌ی دینی و وظیفه‌ی ایمانی؛

شرف انسان، وجدان انسان، انسانیت انسان چه حکم می‌کند؟ این‌ها همه بارهائی است بر دوش.

* ظرفیت شعر در کشور ما

خیلی بیش از این‌ها است

من البته از پیشرفت شعر در کشور در دوران بعد از انقلاب خیلی راضی‌ام و واقعاً خیلی خوب شده. این جوان‌هائی که امروز شعر می‌خوانند، با جوان‌هائی که حالا ده سال قبل شعر می‌خواندند خیلی تفاوت‌های آشکار و بی‌نی دارند، یعنی واقعاً پیشرفت شده، شعر خیلی خوب است؛ منت‌ها ظرفیت شعر در کشور ما خیلی بیش از این‌ها است. شما نگاه کنید الان ببیند این دختر خانم (5) دانش‌آموز است - شنیدم «شهرستان ادب» فعالیت‌های دانش‌آموزی راه انداخته، افراد را جمع می‌کند- (6) دانش‌آموزهای ما، جوان‌های ما، نوجوان‌های ما، دختر ما، پسر ما، شعر می‌گویند آن هم به این خوبی، با این مضامین خوب، با این تخیل قوی، این خیلی خوب است؛ البته بنده عرض بکنم سطح عمومی شعر امروز ما به سطح عمومی شعر متناسب با ایران هنوز نرسیده؛ یعنی ما دوره‌هائی - که از ما خیلی هم دور نیستند- داشتیم که سطح عمومی شعر، یعنی با توجه به آن اوج‌هائی که وجود داشته، از سطح فعلی ما بالاتر بوده است. خب برجستگی داشتیم، شعرائی داشتیم، چه در قصیده، چه در غزل، در سبک‌های مختلف، آن‌ها را باید داشته باشیم تا این سطح بالا برود؛ این کار می‌خواهد، این تلاش می‌خواهد.

* کسانی که باید، به عمق اهمیت شعر پی نبرند

ما از لحاظ گستره خیلی وسیعیم، بایستی سعی کنیم همین گستره‌ی وسیع را پیش ببریم و این کار لازم دارد. البته حوزه‌ی هنری مسئولیت دارد، دستگاه‌های مختلف دیگر هم مسئولیت دارند، دستگاه‌های دولتی و دستگاه‌های مربوط به نظام و مانند این‌ها هم -صدائوسیم و دیگران- همه وظیفه دارند. شعر را بایستی ارج نهاد، شعر خیلی پدیده‌ی بزرگی است، پدیده‌ی مهمی است. من می‌بینم که در نظام ما، در کشور ما، آن کسانی که باید این حقیقت را بفهمند، کأته بعضی‌شان - حالا همه را نمی‌گوئیم- درست به عمق اهمیت شعر پی نبرند، اصلاً شعر را قدرشناسی [نکردند]؛ ما قَدَرُوا الشَّعْرَ حَقَّ قَدْرِهِ؛ درست نتوانستند واقعاً قدر شعر را بفهمند. شعر خیلی تأثیر عجیبی دارد، گاهی اوقات یک بیت شعر یا حالا

یک غزل مثلاً یا یک قطعه‌ی شعر، از

یک سخنرانی یک ساعته، دو ساعته‌ی یک آدم وارد مطلع تأثیرش بیشتر است.

خب این خیلی چیز مهمی است؛ یعنی به اصطلاح گوهر بارزشی است، دارای یک چنین اهمیتی [است]؛ این را بایستی بتوانند [قدر بدانند].

* واکنش سریع شعرای جوان

به حوادث خیلی راضی هستیم

ضمناً از جمله‌ی کارهائی که خیلی خوب است در کشور ما - که بحمدالله در این جلسه هم آثارش دیده شد و قبلاً هم دیده شد و من خیلی از این راضی هستم - واکنش سریعی است که شعرای جوان ما به حوادث نشان می‌دهند، این خیلی با ارزش است، این خیلی خوب است.

مبادا کسی خیال کند که این چیز منفی است؛ نه، این بسیار مثبت است. ما در طول تاریخ و در زمان معاصر نزدیک به خودمان هم داشتیم مواردی را که همین واکنش‌های سریع بهترین آثار را به وجود آورد.

وقتی که آن هواپیمای اسرائیلی را آن دختر ربود،

مرحوم امیری فیروزکوهی [قصیده‌ای گفت] حالا امیری فیروزکوهی، دوستانی که ایشان را می‌شناسند [می‌دانند]، خب ایشان جوان و انقلابی و مانند این‌ها که نبود اما روی آن احساسی که پیدا کرد، یک قصیده‌ی زیبا و عالی همان‌وقت - سال چهل و چند- گفت، متناسب با موقع، متناسب با زمان؛ «آنجا غزاله‌ای...»، حالا خیلی از ابیاتش را یاد نمی‌آید، آن‌وقت‌ها خیلی از بیت‌هایش را بلد بودیم؛ من از خود ایشان شنیده بودم. (7) علی‌ای‌حال، این خیلی خوب است، اینکه به حوادث واکنش سریع نشان داده بشود و تبیین بشود، این بسیار خوب است.

* شعر انقلاب، شعری است که در خدمت اهداف انقلاب است

و امیدواریم ان‌شاءالله روزبه‌روز شعر انقلاب رتبه و رفعت بیشتری پیدا کند. البته مقصود من از شعر انقلاب شعری نیست که در دوران انقلاب گفته می‌شود ولو ضد انقلاب، این مراد از شعر انقلاب نیست. بعضی‌ها خیال می‌کنند شعر جنگ آن شعری است که درباره‌ی جنگ گفته شده است ولو ضد جنگ! این شعر جنگ نیست، این شعر ضد جنگ است. شعر انقلاب یعنی آن شعری که در خدمت هدف‌های انقلاب است؛ این شعر انقلاب است، نه شعر دوران انقلاب؛ این منظورم نیست. منظورم از شعر انقلاب شعری است که در خدمت اهداف انقلاب است. در خدمت عدالت، در خدمت انسانیت، در خدمت دین، در خدمت وحدت، در خدمت رفعت ملی، در خدمت پیشرفت همه‌جانبه‌ی کشور، در خدمت انسان‌سازی به معنای واقعی کلمه در کشور؛ این می‌شود شعر انقلاب که در جهت اهداف انقلاب است.

امیدواریم ان‌شاءالله خدا همه‌تان را موفق بدارد، زنده بدارد و جوان‌هایتان ان‌شاءالله سال‌های متمادی در این صراط مستقیم حرکت کنند و کشور را و آینده را و نسل‌ها را ان‌شاءالله بهره‌مند کنند.

والسلام علیکم ورحمة‌الله

* پی‌نوشت‌ها:

(1) مناجات شعبانیه

(2) محمدمهدی سیار

(3) صحیفه‌ی سجّادیه، دعای مکارم‌الاخلاق

(4) من‌لایحضره‌الفقیه، ج ۴، ص ۳۷۹

(5) خانم معصومه فراهانی، در این جلسه شعری قرائت کرده بود.

(6) اشاره به برگزاری کارگاه‌های شعر و داستان‌نویسی از سوی مؤسسه فرهنگی - هنری شهرستان ادب

(7) اشاره به قصیده‌ی «آنجا غزاله‌ای بین خورشید در حبالش / عزمش ز هفت مردان، رزمش به هفت میدان» که امیری فیروزکوهی درباره‌ی «شادیه ابوغزاله» سروده است. لیلا خالد - که نام سازمانی او همانام اولین شهیده‌ی فلسطینی «شادیه ابوغزاله» بود- از اعضای جبهه‌ی خلق برای آزادی فلسطین بود که در سال ۱۹۶۹ (۱۳۴۸ هجری شمسی) به تصوّر حضور اسحاق رابین در هواپیمای مسیر رم به آتن، این هواپیما را ربود و آن را در فرودگاه دمشق بر زمین نشاند.